

Andragoškega centra Slovenije

53. Evropski kazalniki: Udeležba odraslih (25–64 let) v vseživljenjskem učenju

Kazalnik 'udeležba odraslih (25–64 let) v vseživljenjskem učenju' je osnova za eno od sedmih ciljnih vrednosti ('benchmarks'), ki si jih je Evropska unija (EU) v svojem strateškem okviru [Izobraževanje in usposabljanje 2020](#) zastavila do leta 2020. Poprečna stopnja udeležbe prebivalstva EU, starega 25–64 let, v kateri koli vrsti vseživljenjskega učenja (formalnem in/ali neformalnem), naj bi do tega leta narasla na najmanj 15 %.

Ciljna vrednost do izteka prejšnjega desetletja (za obdobje 2000–2010) je bila nižja, in sicer je znašala 12,5 %, vendar ni bila dosežena. [Redna letna poročila Evropske komisije](#) o napredku pri uresničevanju Lizbonskih ciljev na področju izobraževanja in usposabljanja (Progress towards the Lisbon Objectives in Education and Training) so v obdobju 2000–2005 sicer prikazovala določen napredek, z razširitvijo članstva EU pa je kazalnik spet padel pod raven 10 %. [Zadnje poročilo](#) je bilo javnosti predstavljeno aprila 2011 za leti 2010/2011. V njem je omenjeno, da je prav prebivalce z nizko stopnjo izobrazbe in slabo usposobljenostjo gospodarsko-finančna kriza najhujše prizadela, saj je njihova zaposljivost najslabša.

20. novembra 2012 je Evropska komisija objavila paket pomembnih dokumentov, ki so rezultat širokega konsenza o vlogi izobraževanja pri uresničevanju strategij [Evropa 2020](#) ter [Izobraževanje in usposabljanje 2020](#). Skupaj s Sporočilom Komisije, ki nosi naslov [Rethinking Education: Investing in skills for better socio-economic outcomes](#) (Ponovni razmislek o izobraževanju: naložbe v spretnosti za boljše socialno-ekonomske rezultate), je izšlo še sedem dopolnilnih dokumentov, razvitih z odprto metodo koordinacije. Za namene tega prispevka je pomembna zlasti publikacija [Education and Training Monitor 2012](#) (Monitor izobraževanja in usposabljanja 2012) in njeno dopolnilo – analiza ciljnih vrednosti po posameznih državah, tj. [Rethinking Education – Country analysis](#). Pospeševalno naj bi na napredek udeležbe v vseživljenjskem učenju odraslih deloval tudi prenovljeni [Evropski program za učenje odraslih](#), sprejet novembra 2011.

Monitor izobraževanja in usposabljanja nadomešča zgoraj omenjena poročila o napredku in v zgoščeni obliki prikazuje ključne vidike v evropskem sistemu izobraževanja in usposabljanja. Na tem mestu povzemamo informacije njegovega **poglavja 8**, ki zadeva udeležbo odraslih v vseživljenjskem učenju. Obenem nadgrajujemo zadnji prispevek InfO-mozaika na to temo, tj. informacijo št. **24/2009**.

Treba je še omeniti, da je Slovenija omenjeni kazalnik oziroma ciljno vrednost vključila v **Resolucijo o Nacionalnem programu izobraževanja odraslih** (ReNPIO) v RS do leta 2010. Zastavljeni cilj EU (12,5 %) je kot ena od redkih držav članic ne le dosegla, temveč preseгла (v letu 2010 beležimo najvišjo stopnjo udeležbe do zdaj, tj. 16,2 %). Tik pred sprejemom je zdaj predlog nove Resolucije o Nacionalnem programu izobraževanja odraslih, ki bo pokrival obdobje od **2012 do 2020**. Ciljna vrednost na nacionalni ravni je zdaj še ambicioznejša, in sicer znaša **19 %** do leta 2020 (glede na doseženih 15,9 % v letu 2011). Ta znesek velja ob predpostavki, da bo vir podatkov o udeležbi odraslih še naprej [Anketa o delovni sili](#). V primeru uveljavitve napovedane spremembe, po kateri naj bi vir teh podatkov

postala [Anketa o izobraževanju odraslih](#), je v ReNPIO predvidena ciljna vrednost do leta 2020 **45 %** (glede na doseženih 36,3 % v letu 2011). V obeh primerih pa sta ti ciljni vrednosti dalje razčlenjeni glede na prednostna področja ReNPIO ter prednostne ciljne skupine (predvsem prebivalstvo z nizko stopnjo izobraženosti – z nedokončano osnovno- ter z manj kot štiriletno srednješolsko izobrazbo).

Uveljavljeni podatkovni vir za obravnavani kazalnik je bila do zdaj torej [Anketa o delovni sili \(ADS\)](#) – četrtletna raziskava, ki jo izvajajo nacionalni statistični uradi držav članic Unije, na evropski ravni pa podatke usklajuje in prikazuje evropski statistični sistem, Eurostat. ADS sicer daje podatek o vključenosti odraslih, vendar primarno ni namenjena spremljanju napredka v izobraževanju oziroma vseživljenjskem učenju. Poleg te ima še druge pomanjkljivosti (nekatero je Eurostat že odpravil, npr. četrtletne podatke nadomestil z letnimi poprečji), vendar je bila ADS vrsto let edini mednarodno in časovno primerljivi ter zanesljivi vir teh informacij. Tudi v spodnjem prikazu so uporabljeni podatki iz te raziskave, saj je le tako zagotovljena kontinuiteta in primerljivost med leti.

Tabela 1: Pregled stopenj udeležbe odraslih (25–64 let) v vseživljenjskem učenju po letih

(Odstotek odraslega prebivalstva, starega 25–64 let, vključenega v katero koli obliko izobraževanja in usposabljanja v zadnjih štirih tednih pred izpeljano Anketo o delovni sili – letno poprečje)

	(Ciljna vrednost EU do leta 2010 je bila 12,5 %, do leta 2020 pa je 15 %)											v odstotkih
Udeležba v vseživljenjskem učenju (25–64 let)*	2000	2001	2002	2003*	2004*	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Evropsko poprečje (EU 25)	7,9	7,5	7,6	9,0	9,9	10,2	10,1	-	-	-	-	-
Evropsko poprečje (EU 27)	7,1	-	-	-	-	-	9,5	9,3	9,4	9,3	9,1	8,9
Slovenija	:	7,3	8,4	13,3	16,2	15,3	15,0	14,8	13,9	14,6	16,2	15,9

*Kazalnik se je skoraj v vseh državah EU v letih 2003 in 2004 glede na prejšnja leta znatno povešal zaradi spremenjene in usklajene metodologije ADS, predvsem kar zadeva opredelitev pojma 'udeležba v vseživljenjskem učenju', tako da je prišlo do prekinitev časovnih vrst. Dodatno spremembo je prinesel preračun na letne podatke, prej so namreč v Poročilih o napredku upoštevali le rezultate pomladanske izpeljave ADS, ki so bili praviloma višji.

Primerjalni podatki o stopnji udeležbe odraslih v vseživljenjskem učenju, prikazani v tabelah 1 in 2, kažejo, da je kultura vseživljenjskosti še daleč od tega, da bi postala realnost v posameznih državah članicah in Evropski uniji kot celoti. Po letu 2006 EU namreč beleži rahlo upadanje tega kazalnika. V letu 2011, ko ta v poprečju znaša 8,9 %, le 5 držav, med njimi tudi Slovenija, presega ciljno vrednost 15 %. Najboljše rezultate še vedno dosegajo skandinavske države, katerih stopnja udeležbe se giblje okrog 25 % in više (Danska – 32,3 %, Švedska – 25 % in Finska – 23,8 %). Sledijo Nizozemska (16,7 %), Slovenija (15,9 %), Združeno kraljestvo (15,8 %, začasni podatek), Avstrija (13,4 %), Luksemburg (13,6 %), Španija (10,8 %), Estonija (12 %) in Portugalska (11,6 %, prekinitev časovnih vrst). V kar 14 državah se kazalnik giblje šele okrog polovične ciljne vrednosti (7,5 %), medtem ko je v Bolgariji, Romuniji, Grčiji in na Madžarskem pod 3 % in še naprej upada.

Udeležba odraslih v vseživljenjskem učenju se zelo razlikuje po ciljnih skupinah: moški so v večini držav vključeni v manjši meri kot ženske, pri tem pa je njihovo izobraževanje in usposabljanje v večji meri kot pri ženskah povezano z delom. V poprečju so odrasli z nizko stopnjo izobraženosti (ISCED ravni 0–2) bistveno slabše vključeni kot celotna populacija odraslih (v EU 27 je le 3,9 % vključenih), kar vsem državam predstavlja velik potencial in izziv. Stopnja udeležbe brezposelnih je na ravni EU nekoliko višja kot stopnja udeležbe vseh odraslih, situacija v posameznih državah pa je precej raznolika, saj nekatere, med njimi tudi Slovenija, vlagajo veliko naporov in sredstev v usposabljanje in prekvalifikacijo brezposelnih v okviru njihovih politik zaposlovanja. Zanimanje za izobraževanje s starostjo upada, temu ustrezno so stopnje vključenosti obratno sorazmerne s starostnimi razredi.

Tabela 2: Udeležba odraslih (25–64 let) v vseživljenjskem učenju (formalnem in/ali neformalnem izobraževanju in učenju)

	2006	2010	2011						
	Total	Total	Total	Male	Female	Foreign-born ⁹²	Low educated	Unemployed	Job-related of non-formal (a)
EU 27	9.5	9.1	8.9	8.2	9.6	9.9	3.9	9.1	83.4
EU 27 adjusted (c)	8.7	8.9	8.9						
Belgium	7.5	7.2	7.1	6.7	7.4	8.6	3.1	8.9	85.3
Bulgaria	1.3	1.2	1.2	1.2	1.2	:	:	:	96.3
Czech Republic	5.6	7.5	11.4b	11.2b	11.6b	10.2b	2.8b	7.5b	93.3
Denmark	29.2	32.5	32.3	25.6	39.0	33.3	23.4	35.1	93.1
Germany	7.5	7.7	7.8	7.9	7.7	6.4	3.1	5.1	88.0
Estonia	6.5	10.9	12.0	9.2	14.5	(6.1)	:	(8.5)	90.5
Ireland	7.3	6.7	6.8	6.3	7.2	7.9	2.8	6.4	:
Greece	1.9	3.0	2.4	2.6	2.3	1.2	0.4	2.7	84.1
Spain	10.4	10.8	10.8	10.0	11.6	8.6	4.6	13.2	72.9
France	6.4	5.0	5.5	5.2	5.9	5.1	2.5	5.2	89.0
Italy	6.1	6.2	5.7	5.3	6.0	3.4	1.2	5.5	71.0
Cyprus	7.1	7.7	7.5	7.2	7.8	5.3	(1.3)	6.9	80.9
Latvia	6.9	5.0	5.0	3.8	6.1	(3.0)	:	(4.0)	84.4
Lithuania	4.9	4.0	5.9	4.6	7.1	:	:	(3.5)	89.3
Luxembourg	8.2	13.4	13.6	14.2	13.0	12.1	(4.5)	(15.3)	:
Hungary	3.8	2.8	2.7	2.6	2.9	(3.2)	0.5	2.0	81.9
Malta	5.4	6.2	6.6	6.3	6.9		3.3	:	70.9
Netherlands	15.6	(16.6)	16.7	16.5	16.9	19.5	10.5	17.3	84.7
Austria	13.1	13.7	13.4	12.2	14.5	11.2	4.1	18.6	80.5
Poland	4.7	5.3	4.5	4.0	5.0	:	(0.8)	4.8	87.5
Portugal	4.2	5.8	11.6b	11.1b	12.1b	13.9b	8.0b	17.1b	84.0
Romania	1.3	1.3	1.6	1.6	1.5	:	(0.3)	(1.5)	82.6
Slovenia	15	16.2	15.9	13.7	18.2	(7.2)	(3.3)	16.4	70.8
Slovakia	4.1	2.8	3.9	3.4	4.4	:	:	1.7	92.0
Finland	23.1	23.0	23.8	19.9	27.7	25.9	10.7	19.7	85.6
Sweden	18.4p	24.5	25.0	18.4	31.9	25.5	16.9	40.4	88.0
United Kingdom	26.7	19.4(b)	15.8p	14.0p	17.5p	19.6p	7.2p	14.8p	76.0
Croatia	2.9	(2.2)	(2.3)	(2.3)	(2.3)	:	:	:	78.1
Iceland	27.9	25.2	25.9	22.8	29.0	19.1	16.1	30.9	:
MK*	2.3	3.2	3.4	3.4	3.3	:	(0.3)	(2.3)	:
Turkey	1.8	2.5	2.9	3.0	2.7	3.1	1.4	5.5	70.0
Norway	18.7	17.8	18.2	17.1	19.2	19.1	10.4	18.9	:
Switzerland	22.5	30.6	29.9	31.0	28.7	23.6	9.9	23.0	:

Vir: Eurostat, Anketa o delovni sili (glej [Monitor izobraževanja in usposabljanja](#) 2012, str. 48)

Legenda: p = začasni podatek; b = prekinitvev časovne serije; (a) = delež usposabljanja za delo v celotnem neformalnem izobraževanju in usposabljanju; (b) = prekinitvev časovnih serij v preteklih letih; (c) = Izravnava podatkov po modelu CRELL; : = podatka ni ali pa ni zanesljiv zaradi premajhnega vzorca; 'low-educated' = ISCED 0-2

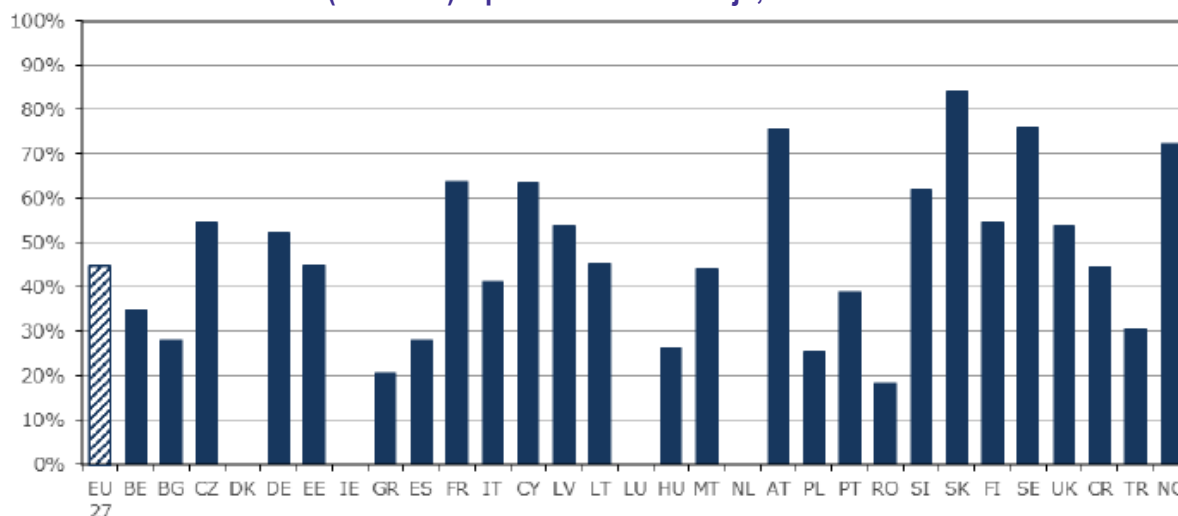
Kot že omenjeno v uvodnem besedilu, so bili podatki o stopnji udeležbe pridobljeni tudi z Anketo o izobraževanju odraslih (izpeljana je bila v letih 2007 in 2011). Metodologija je dokaj drugačna, dosežene stopnje pa so bistveno višje (za Slovenijo v letu 2011 36,3 %, v letu 2007 pa celo 40,6 %) – več o tem v prispevku InfO-mozaika štev. 50/2012.

Iz te raziskave je bila za potrebe celovitega prikaza učnih dejavnosti odraslih v Monitorju izobraževanja in usposabljanja 2012 prevzeta informacija o njihovi udeležbi v priložnostnem učenju. Slednje poteka namerno, vendar manj organizirano in strukturirano kot neformalno izobraževanje, dogaja se doma oziroma v vsakdanjem življenju. Kljub temu pomembno vpliva na usposobljenost odraslega prebivalstva, slednje pa je mogoče tudi ugotavljati in priznavati.

V letu 2007 je stopnja udeležbe odraslih v priložnostnem učenju znašala 44,7 %, kar je bistveno višje kot stopnja udeležbe v neformalnem izobraževanju (32,7 %), še zlasti pa v formalnem izobraževanju

odraslih (6,3 %). Razlike med državami so velike, saj je ta stopnja zelo nizka v Romuniji (18,8 %), najvišja na Slovaškem (84,1 %), Slovenija pa z 62 % sodi na 7. mesto v EU.

Slika 1: Udeležba odraslih (25–64 let) v priložnostnem učenju, 2007

Vir: Eurostat, Anketa o izobraževanju odraslih, 2007 (glej [Monitor izobraževanja in usposabljanja](#) 2012, str. 49)

Vključenost odraslih v formalno in neformalno izobraževanje ter priložnostno učenje je le eden od pogojev za pridobivanje zmožnosti, ki jih posameznik potrebuje za uspešno delo, osebni razvoj ter dejavno sodelovanje v skupnosti. Zanesljivih podatkov o dejanski usposobljenosti evropskega prebivalstva do zdaj ni, saj dozdajšnji raziskavi (Adult Literacy Study – IALS, 1996, ter Adult Literacy and Lifeskills Survey – ALL, 2006) pokrivata le nekatere zmožnosti odraslih, geografsko gledano pa le manjše število držav članic EU.

Evropska komisija je z namenom, da pridobi zanesljive podatke o zmožnostih svojega odraslega prebivalstva denarno podprla udeležbo članic v OECD-jevi raziskavi Programme for the International assessment of Adult Competencies - PIAAC. Raziskava je bila v veliki večini držav izpeljana v letih 2011/2012, rezultati pa bodo javno objavljeni oktobra 2013.

Slovenija je bila leta 2009 v raziskavo vključena, potem pa je iz nje izstopila. Vse kaže, da bo ponovno pristopila v letu 2013, saj so podatki o tem, ali visoka stopnja udeležbe v vseživljenjskem učenju prinaša tudi visoko in vsestransko usposobljenost prebivalstva, ključnega pomena za nadaljnji politiko izobraževanja in usposabljanja – tako na nacionalni ravni kot na ravni EU.

Kontaktna oseba za področje: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, zvonka.pangerc@acs.si

Informacijo pripravila: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, zvonka.pangerc@acs.si

Viri:

- Rethinking Education: Investing in skills for better socio-economic outcomes (Ponovni razmislek o izobraževanju: naložbe v spretnosti za boljše socialno-ekonomske rezultate) http://ec.europa.eu/education/news/rethinking/com669_en.pdf
- Education and Training Monitor 2012 (Monitor izobraževanja in usposabljanja 2012) http://ec.europa.eu/education/news/rethinking/sw373_en.pdf

- Rethinking Education – Country analysis
http://ec.europa.eu/education/news/rethinking/sw377_en.pdf
- Predlog Resolucije o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji 2012–2020 (delovno gradivo ACS)
- Renewed European Agenda on Adult Learning (Prenovljeni evropski program za učenje odraslih)
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:372:0001:0006:SL:PDF>
- Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji do leta 2010, Uradni list RS, št. 70/2004
- Sklepi sveta z dne 12. maja 2009 o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju („ET 2020“) (2009/C 119/02) (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:119:0002:0010:SL:PDF>);
- Sklepi Sveta z dne 25. maja 2007 o skladnem okviru kazalnikov in meril za spremljanje napredka pri doseganju lizbonskih ciljev v izobraževanju in usposabljanju
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:311:0013:0015:SL:PDF>